

УДК 377. 02: 78

**FORMATION OF CHORAL CULTURE OF FUTURE TEACHERS OF
MUSICAL ART BY MEANS OF MUSICAL AND DIDACTIC GAMES
ФОРМУВАННЯ ХОРОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ МУЗИЧНО -ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ**

Rusavska S./Русавська С.*teacher/ викладач***Savranska O. / Савранська О. М.,***teacher/ викладач*

*Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College Of
Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»*

*КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради»*

Анотація. У статті розкрито сучасні підходи до підготовки хорової культури майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами музично-дидактичної гри. Використовуючи музично-дидактичну гру на уроці майбутній вчитель музичного мистецтва повинен знати методіку її проведення, виділяти структурні елементи музично-дидактичної гри. Визначено умови використання музично-дидактичних ігор в закладах початкової освіти.

Ключові слова: музично-дидактична гра, майбутні вчителі музичного мистецтва.

Вступ.

Сучасний стан української освітньої системи забезпечує достатній рівень якісного навчання майбутніх фахівців музичного мистецтва. Вітчизняні науковці (О. Апраксина, Л. Арчажнікова, А. Болгарський, Л. Коваль, А. Козир, І. Назаренко, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, Я. Сверлюк, А. Соколова, Л. Хлебнікова, О. Щолокова) у своїх працях вказують на вирішення першочергових завдань, від яких залежить професійна здатність випускників. Вагомий внесок у розв'язання проблем диригентсько-хорової підготовки здійснили вчені А. Авдієвський, А. Лащенко, А. Болгарський, О. Михайличенко, П. Ніколаєнко, Т. Смирнова.

Основний текст.

Особливості вокально-хорової методіки вивчають науковці в різних аспектах:

- 1) методіка вокального співу вчителів музики з позицій професійного виконавства (Л. Дмитрієв, М. Микиша, В. Морозов, В. Юшманов та ін.);
- 2) методіка вокально-хорової роботи (А. Менабені, Д. Огороднов, Г. Струве, Г. Стулова);
- 3) методіка вокально-хорової роботи (Л. Костенко, П. Ніколаєнко, Т. Пляченко, Т. Смирнова та ін.);
- 4) теорія диригентського виконавства (Л. Безбородова, Г. Єржемський, Ш. Мюнш та ін.).

З метою реформування освітньої галузі та формування майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з хорового диригування стає необхідним формування інноваційної української моделі.

Для її визначення розглянемо історію розвитку диригентсько-хорової освіти в Україні. Особливого розвитку освіта набуває у другій половині ХХ століття, коли в консерваторіях Києва, Одеси, Львова, Харкова створюються кафедри хорового диригування. Сформовані кафедри відрізняються напрямками диригентсько-хорової педагогіки, творчою діяльністю та методологічною базою комплексного підходу до хорового мистецтва.

Львівська диригентська школа (М. Колесса, Б. Антків, Л. Бобир, Є. Вахняк, І. Гамкало, Р. Дорожівський, А. Кушніренко, Ю. Луців, Т. Микитка, Я. Скибинський, С. Турчак, І. Юзюк) має загальноукраїнське та європейське значення[2].

Київська диригентсько-хорова школа (М. Канерштейн, М. Берденникова, Л. Венедиктов, М. Вериківський, В. Верховинець, Г. Верьовка, П. Козицький, О. Кошиць, М. Кречко, А. Лащенко, О. Мінківський, П. Муравський, Є. Савчук, Е. Скрипчинська, О. Тимошенко, Б. Яворський) займається фаховою підготовкою та практичною діяльністю диригентів, що сприяє міжнародному визнанню сучасної української хорової культури [2].

Одеська хорова школа (К. Пігров, А. Авдієвський, В. Газінський, П. Горохов, С. Дорогий, Д. Загребський, В. Іконник, Г. Ліознов, В. Луговенко, А. Мархлевський, В. Шип), педагогічна система якої ввібрала найкращі традиції української та російської хорових шкіл, досліджує проблеми виховання і становлення диригента саме на заняттях з хорового класу [2].

Харківська диригентсько-хорова школа (І. Гулеско, А. Бас-Лебединець, В. Брилліант, З. Заграничний, В. Ірха, Ю. Кулик, В. Матюхін, А. Мірошникова, В. Палкін, О. Перунов, С. Прокопов, О. Стахевич, З. Яковлева) спрямована на дослідження теорії хорознавства і методології та теорії хорового виконавства, які взаємопов'язані і взаємодоповнюють одне одного [2].

Особливістю *Київської моделі компетентнісного методичного навчання*, до якої ми належимо, є:

- якісна підготовка фахівців і міжнародне визнання сучасної української хорової культури;
- порівняно зі Львівською, для якої притаманна увага до витоків української народної творчості, збереження і розповсюдження національної культури та народних традицій;
- порівняно з Одеською, яка робить акцент на формування духовних і гуманістичних цінностей, розвиток індивідуальних здібностей, особистісно-комунікативних якостей та фахового становлення диригентів;
- порівняно з Харківською, яка наполегливо працює над оновленням навчальних програм та методичного забезпечення, а також над міжнародними науково-дослідними проектами і міжнародною співпрацею.

Останнім часом провідні дидактики країни все частіше звертаються до проблем використання в освітньому процесі дидактичних ігор як ефективного засобу формування емоційно – вольової сфери школяра, розвитку його мислення, уваги, мимовільної пам'яті, інтересу, навичок колективної діяльності і самостійного здобуття знань.

Перед майбутніми учителями музичного мистецтва стоять завдання:

- розвивати естетичні здібності учнів;
- вчити їх думати;
- розвивати пошукову творчу особистість;
- виховувати самостійність;
- постійно створювати в освітньому процесі ситуації, що потребують підвищення розумових зусиль тощо[1].

Музично-дидактичні ігри у поєднанні з іншими методами навчання допомагають вирішити ці завдання, впливають на зміст і організацію освітнього процесу уроків музики на формування інтересу до музики у молодших школярів.

Музично-дидактичні ігри, ігрові вправи дозволяють:

- підвищити дитяче сприймання;
- залучають в активну розумову діяльність пасивних учнів;
- допомагають вчителю урізноманітнити методи роботи;
- знижують втому дитини;
- вносять захоплення в урок музики.

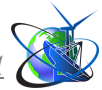
Тому у навчальній роботі з молодшими школярами пропонується широко використовувати ігри та ігрові прийоми навчання. Різноманітні ігрові дії, за допомогою яких розв'язуються ті чи інші завдання, підтримують і посилюють інтерес до навчального матеріалу. Розвиток інтересу до навчання має велике значення в навчальному процесі початкової школи.

Музично-дидактична гра формує інтереси учнів, стимулює вольові дії, допомагає долати труднощі у навчанні шляхом не тільки вольових зусиль, а й задоволення своїх емоційних потреб. Як і будь-яка діяльність, що викликає інтерес, музично-дидактична гра сприяє успішному проходженню психічних процесів, кращому засвоєнню навчального матеріалу. У процесі музично-дидактичних ігор в учнів розвивається самостійність у мисленні, творчі задатки, кмітливість та винахідливість.

Щоб ігрова діяльність на уроці музики була ефективною та давала бажані результати, слід дотримуватись *вимог*:

- музично-дидактична гра органічно включається у навчальний процес;
- кожна музично-дидактична гра повинна мати мету, спрямовану на вирішення конкретних програмових завдань;
- у музично-дидактичній грі обов'язково наявність цікавого завдання, розв'язування якого потребує розумового зусилля, переборювання труднощів;
- правила гри не можна порушувати;
- дидактизм у грі повинен поєднуватися із захопленням, гумором;
- обов'язково потрібне емоційне ставлення до ігрових дій;
- музично-дидактична гра повинна бути творчою;
- урок не повинен бути перенасичений іграми[2].

Проводити музично-дидактичну гру слід лише тоді, коли кожен учень забезпечений необхідним дидактичним матеріалом, чітко усвідомив мету і послідовність дій. Учитель повинен весь час контролювати діяльність учнів,

спрямовувати гру, заохочувати учнів запитаннями чи репліками, непомітно підтримувати слабких, підбадьорюючи їх, запобігати виникненню конфліктів. Учитель чітко пояснює зміст гри, її правила, уникаючи багатослів'я. У грі учні повинні почувати себе вільно, невимушено, отримувати задоволення. Важливо заохочувати творчу діяльність, ініціативу учнів.

Використовуючи музично-дидактичну гру на уроці майбутній вчитель музичного мистецтва повинен знати методику її проведення, виділяти структурні елементи музично-дидактичної гри:

- ігровий задум;
- ігрове завдання;
- ігрові дії;
- правила;
- закінчення гри.

Головне завдання музично–дидактичних ігор – сформувати у школярів музичні здібності, у доступній ігровій формі допомогти їм зрозуміти співвідношення звуків за висотою, розвинути у них почуття ритму, тембровий і динамічний слух, розвинути бажання самостійно діяти, використовуючи знання, які отримали на уроках музики.

Висновки.

Музично-дидактичні ігри збагачують учнів новими враженнями, розвивають ініціативу, самостійність, здатність до сприйняття, розрізнення основних властивостей музичного звуку. Педагогічна цінність музично-дидактичних ігор у тому, що вони відкривають перед учнями шлях використання отриманих знань у життєвій практиці.

Література:

1. Величко Г.Г. Питання хорознавства: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2010. 224с.
2. Мартинюк А.К. Диригентсько-хорові школи в Україні і освіті// Теоретичні та практичні питання культурології:36. Наук. статей. Вип. 3. Запоріжжя: ЗДУ. 2000. С.106-112.
3. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва: Навчально-методичний посібник. Київ: Видавництво Ліра. 2016. 220 с.
4. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності. Чернівці: ПП Видавничий дім «Родовід», 2015. 408 с.

Literature:

1. Velichko H.G. Horological issues: a study guide. Ivano-Frankivsk, 2010. 224p.
2. Martyniuk A.K. Conducting and choral schools in Ukraine and education// Theoretical and practical issues of cultural studies: 36. Science articles Vol. Z. Zaporizhzhia: ZDU. 2000. P. 106-112.
3. Mykhalyuk A.M. Formation of performing culture of future music teachers by means of Ukrainian piano art: Teaching and methodical manual. Kyiv: Lira Publishing House. 2016. 220 p.
4. Naumenko S.I. Psychology of musical activity. Chernivtsi: PP Publishing House "Rodovid", 2015. 408 p.

Annotation. *The article reveals modern approaches to the choral culture training of future music teachers by means of musical and didactic games. When using a musical-didactic game in the lesson, the future music teacher must know the method of its implementation, highlight the structural elements of a musical-didactic game. The conditions for the use of musical and didactic games in primary education institutions have been defined.*

Keywords: *musical didactic game, future teachers of musical art.*